

מסורת הש"ס

(א) ברכות ו. [ט] ממות לה: סוטה ז. [מגילה טז:ז].
 (ב) סוטה טס. ממות מג: [מגילה טז:ז].
 (ג) ויחזיקו ב: פשטי'
 (ד) ויחזיקו ב: פשטי'
 (ה) ויחזיקו ב: פשטי'
 (ו) ויחזיקו ב: פשטי'
 (ז) ויחזיקו ב: פשטי'
 (ח) ויחזיקו ב: פשטי'
 (ט) ויחזיקו ב: פשטי'
 (י) ויחזיקו ב: פשטי'
 (יא) ויחזיקו ב: פשטי'
 (יב) ויחזיקו ב: פשטי'
 (יג) ויחזיקו ב: פשטי'
 (יד) ויחזיקו ב: פשטי'
 (טו) ויחזיקו ב: פשטי'
 (טז) ויחזיקו ב: פשטי'
 (יז) ויחזיקו ב: פשטי'
 (יח) ויחזיקו ב: פשטי'
 (יט) ויחזיקו ב: פשטי'
 (כ) ויחזיקו ב: פשטי'

תורה אור השלם

1. אם מחוט ועד שרוך. נגד ואם אקח מקל אשר לך ולא תאמר אני העשיתי את אברם: בראשית יד כג
2. ואל כל עמי הארץ. כי שם יי נקרא עליון ויקראו ממנו: דברים כז יג
3. ויקראו ממנו: דברים כז יג
4. וממעטין לפיך חשק כנס כי אתם המעט ממעטין עמכם ענוה: נמרוז. מן דוד הפלגה היה ולכן נקראו שמו ונמרוז שהמריד כל העולם במלכותו על הקצרה: מושג אלהים יצטיי. שנה לו שבעה רקיעים של נחשת ועלה ויש ענייה: סוטה ארץ. על זכות אונן שנחשבו לזלימה: שובל עלמו. סוגר את פיו ודומה לו בצרכות (דף ט:): פיו זלוט ורגליו מבוזלות: ומספה. מי שנדרס תחת הכל הוא זרועות עולם: האמנם אלם. אומנות יפה היא הילוס אלם דק דהיינו דברי תורה אומן מדבריו: משרים. כמישור ארץ חלקה שנוחה לירוס: צעפר עיר הנדחה. קס"ד ינישו. דכתיב וזכריה יג לא ידעך וגו' ובעיר הנדחת כתיב: עפר עפרה. עפר קרקעה: ורצה אמר. אפילו צעפר אעפריהו נמי מותר שכסוי הדם מלוה ולא הגאה שהמזות שנתנו לישראל לא ליהנות נתנו להם לא לשם הגאה נתנו להם אלם גזירת מלך היא עליהם: לא אם סקע יא. דלאו הגאה היא ולכתלה מיהא לא יתקע משום דמאיס: שיעורא

אם מחוט ועד שרוך. שלא רצה ליהנות מן הגזל: שרוך. רצועה: **חוט של סבלה.** לזלימה: רצועה של ספילין. לקשור: **בשלמה** רצועה של ספילין. איכה הגאה דכתיב: ויראו ממנו: **אלו ספילין** **שצראש.** אות הן לכל כי שם ה' נקרא עליך: **מאי היא.** מאי הגאה איכה: **מה נשפנה סבלה.** שהוקיעה מורה לזלימה: **שהסבלה** **דומה לים.** שהחלוזן מן היס הוא עולה אחת לשבעים שנהיט ומרלית דמו דומה לים ויס אלו רואין שדומה לרקיע ורקיע לספיר וספיר לכסא הכבוד דכתיב: ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר והוא כעגס השמים אלמא שמים דומין לספיר וספיר הוא כסא הכבוד דכתיב כמראה אבן ספיר דמות כסא וכשהקצרה מסתכל בכסא הכבוד שלו מזכר צמחוהו זו שהיא כנגד כל המזלות: **הנאכל** הגזל ואוכל קשה הוא לעשות משונה: **כאפרכסת.** טרמוני'א: לא מרכנס. לפי שאין אתם מרצין עמכם אלם ממעטין לפיך חשק כנס כי אתם המעט ממעטין עמכם ענוה: **נמרוז.** מן דוד הפלגה היה ולכן נקראו שמו ונמרוז שהמריד כל העולם במלכותו על הקצרה: **מושג אלהים יצטיי.** שנה לו שבעה רקיעים של נחשת ועלה ויש ענייה: **סוטה ארץ.** על זכות אונן שנחשבו לזלימה: **שובל עלמו.** סוגר את פיו ודומה לו בצרכות (דף ט:): פיו זלוט ורגליו מבוזלות: **ומספה.** מי שנדרס תחת הכל הוא זרועות עולם: **האמנם אלם.** אומנות יפה היא הילוס אלם דק דהיינו דברי תורה אומן מדבריו: **משרים.** כמישור ארץ חלקה שנוחה לירוס: **צעפר עיר הנדחה.** קס"ד **ינישו.** דכתיב וזכריה יג לא ידעך וגו' ובעיר הנדחת כתיב: **עפר עפרה.** עפר קרקעה: **ורצה אמר.** אפילו צעפר אעפריהו נמי מותר שכסוי הדם מלוה ולא הגאה שהמזות שנתנו לישראל לא ליהנות נתנו להם לא לשם הגאה נתנו להם אלם גזירת מלך היא עליהם: **לא אם סקע יא.** דלאו הגאה היא ולכתלה מיהא לא יתקע משום דמאיס: שיעורא

כסוי הדם פרק ששי חולין

פ"א.

עין משפט נר מצוה

מב א מ"י פ"א מהלכות שופר הלכה ג ועיין בהשגות וזכ"מ וזכ"מ סגמ עשין מז טושיע א"ח סי' תקפ"ט ס"ג:

מג ב מ"י פ"א מהלכות לולב הלכה א ועיין בהשגות וזכ"מ וזכ"מ סגמ עשין מד טושיע א"ח סימן תרמ"ט ס"ג:

יצא זה שמחוסר תלישה בו. מנאן נראה לפסול גט שנכתב על הקלף ואח"כ חתכו להסס נמי דריש וכתיב ונתן מי שמחוסר כתיבה ונתיבה יא' כו' דטפי נראה חזור גט המחוסר לקלף גדול מחזור עפר לעיר הנדחת דחשיבו הכא מחוסר תלישה ושם צפ"צ דגיטין (דף כ"א): **כחזב** **צאורך** כל הלוך:

והרתניא תקע לא יצא נמשל לא יצא. הי"ל לאחויי ממני

ללולב הגזול (סוכה דף כ"ט): של אשרה ושל עיר הנדחת פסול אלם ניהא ליה להביא הך דרייתא דקמני דה שופר ולולב וז"ל דצפרק ראוהו צ"ד (ר"ה דף ק"ח). אמר ר' רב שופר של עבודת כוכבים לא יתקע צו ולא תקע צו יא' וכן צפ' מלות חליצה (יבמות דף ק"ג):

אמר רבא החוללם בסנדל של עבודת כוכבים חליצה כשרה ולא אורחיה דמכמת שעוריה וי"ל דהכא בעבודת כוכבים של ישראל דאין לה ציטול אלם דעובד כוכבים דיש לה ציטול לא מכמת שעוריה וכי האו גוונא משני פרק לולב הגזול (סוכה דף ל"א): אחא דלמר רבא לולב של עבודת כוכבים אס נטל יא' ופריך ממתימתין ללולב של אשרה פסול ומשני באשרה דמשה וז"ל עבודת כוכבים דעובד כוכבים מכי אגבהה הויה דישראל כדאמר צפרק כל הללמים (ע"ז דף ק"ג). גזירה דלמא מנגייה לה והדר מבטול לה וי"ל כגון שהגזיה השופר והסנדל על מנת שלא לקטוה דהא דאין ציטול שאלין שלו חליצה כשרה לולב אריי צי"ט שני וצרכוה הוה מני לטניי דמתמתין צי"ט ראשון ולא הוה נרין לאוקמה באשרה דמשה אלם משום דקמני אשרה דומיא דעיר הנדחת דאפי' צי"ט השני וז"ל מפרש דטולכו בעבודת כוכבים דעובד כוכבים וכאן קודם ציטול והתם לאחר ציטול ולאחר ציטול נמי לכתלה לא יטול ולא יתקע ולא יחלץ דמאיס לענין מלוה לפי שהיה עליה שם עבודת כוכבים אפי' אח"ל דשרי לכסות צעפר עבודת כוכבים לכתלה כמו בשל עיר הנדחת לא דמי כיסוי לחליצה דלענין כסוי לא חייטין ממאי דמאיס והא דמשני צרכוה דמשה דמשה ולא משני דעובד כוכבים וקודם ציטול משום דמי נקץ הלולב וכן הדקל נתכנול וצפרק מלות חליצה (יבמות דף ק"ג): דמפליג צין סנדל של עבודת כוכבים לסנדל של תקרובת עבודת כוכבים דאין לו ציטול ולא מפליג (א) ציטול עבודת כוכבים גופיה צין אחר ציטול לקודם ציטול ויש לומר מילתא אגב אורחיה קא משמע לן דתקרובת עבודת כוכבים אינה ציטול עולמית וההוא דראוהו צ"ד קשה טפי דמפליג התם רבא צין שופר של עבודת כוכבים לשל עיר הנדחת דבשל עבודת כוכבים גופיה היה יכול לחלק לפירוט רבינו תם צין אחר ציטול לקודם ציטול ומיהו על כרחך נרין לאוקמה לאחר ציטול כדברי ר"ת לטפריס דגרסי רב יהודה דמי קודם ציטול

הא רב יהודה אית ליה התם דצשופר של יא' משום דממות ליהנות ניתנו אך נראה דרצא גרסינן ולא רב יהודה דהא מפרש התם טעמא דצשופר של עיר הנדחת לא יא' משום דממותי מכמת שיעוריה ולרב יהודה הוה ליה למימר משום דממות ליהנות ניתנו: **הדרן עלך בסוי הדם**

הקציה למלוה זו (מנחות מג). שתכלת דומה לים. שנעשו צו נקיס לישראל (שם). ורקיע לבסא הכבוד. ומכא המכלת מזכיר הישג על כסא, ועוד נאה לישראל דמות כסא עליהם, שנאמר ותחת רגליו וגו' והיינו רקיע (שם) ואל ללמנו שכל המקיים מלות חליצה כאלו הקביל פני שכינה, והכי תנא לה בספרי, ואיננו רכיו הני משום דלא נאמרו קמני אלא נקיעים שדומה לכסא הכבוד, הילוך מלת דומה לים ויס זומה לרקיע, דמלת לא דמי לרקיע כל קן אלם זומה לרומה, כמו מלת ציטול

הקציה למלוה זו (מנחות מג). שתכלת דומה לים. שנעשו צו נקיס לישראל (שם). ורקיע לבסא הכבוד. ומכא המכלת מזכיר הישג על כסא, ועוד נאה לישראל דמות כסא עליהם, שנאמר ותחת רגליו וגו' והיינו רקיע (שם) ואל ללמנו שכל המקיים מלות חליצה כאלו הקביל פני שכינה, והכי תנא לה בספרי, ואיננו רכיו הני משום דלא נאמרו קמני אלא נקיעים שדומה לכסא הכבוד, הילוך מלת דומה לים ויס זומה לרקיע, דמלת לא דמי לרקיע כל קן אלם זומה לרומה, כמו מלת ציטול

הקציה למלוה זו (מנחות מג). שתכלת דומה לים. שנעשו צו נקיס לישראל (שם). ורקיע לבסא הכבוד. ומכא המכלת מזכיר הישג על כסא, ועוד נאה לישראל דמות כסא עליהם, שנאמר ותחת רגליו וגו' והיינו רקיע (שם) ואל ללמנו שכל המקיים מלות חליצה כאלו הקביל פני שכינה, והכי תנא לה בספרי, ואיננו רכיו הני משום דלא נאמרו קמני אלא נקיעים שדומה לכסא הכבוד, הילוך מלת דומה לים ויס זומה לרקיע, דמלת לא דמי לרקיע כל קן אלם זומה לרומה, כמו מלת ציטול

הקציה למלוה זו (מנחות מג). שתכלת דומה לים. שנעשו צו נקיס לישראל (שם). ורקיע לבסא הכבוד. ומכא המכלת מזכיר הישג על כסא, ועוד נאה לישראל דמות כסא עליהם, שנאמר ותחת רגליו וגו' והיינו רקיע (שם) ואל ללמנו שכל המקיים מלות חליצה כאלו הקביל פני שכינה, והכי תנא לה בספרי, ואיננו רכיו הני משום דלא נאמרו קמני אלא נקיעים שדומה לכסא הכבוד, הילוך מלת דומה לים ויס זומה לרקיע, דמלת לא דמי לרקיע כל קן אלם זומה לרומה, כמו מלת ציטול

הקציה למלוה זו (מנחות מג). שתכלת דומה לים. שנעשו צו נקיס לישראל (שם). ורקיע לבסא הכבוד. ומכא המכלת מזכיר הישג על כסא, ועוד נאה לישראל דמות כסא עליהם, שנאמר ותחת רגליו וגו' והיינו רקיע (שם) ואל ללמנו שכל המקיים מלות חליצה כאלו הקביל פני שכינה, והכי תנא לה בספרי, ואיננו רכיו הני משום דלא נאמרו קמני אלא נקיעים שדומה לכסא הכבוד, הילוך מלת דומה לים ויס זומה לרקיע, דמלת לא דמי לרקיע כל קן אלם זומה לרומה, כמו מלת ציטול

הקציה למלוה זו (מנחות מג). שתכלת דומה לים. שנעשו צו נקיס לישראל (שם). ורקיע לבסא הכבוד. ומכא המכלת מזכיר הישג על כסא, ועוד נאה לישראל דמות כסא עליהם, שנאמר ותחת רגליו וגו' והיינו רקיע (שם) ואל ללמנו שכל המקיים מלות חליצה כאלו הקביל פני שכינה, והכי תנא לה בספרי, ואיננו רכיו הני משום דלא נאמרו קמני אלא נקיעים שדומה לכסא הכבוד, הילוך מלת דומה לים ויס זומה לרקיע, דמלת לא דמי לרקיע כל קן אלם זומה לרומה, כמו מלת ציטול

הקציה למלוה זו (מנחות מג). שתכלת דומה לים. שנעשו צו נקיס לישראל (שם). ורקיע לבסא הכבוד. ומכא המכלת מזכיר הישג על כסא, ועוד נאה לישראל דמות כסא עליהם, שנאמר ותחת רגליו וגו' והיינו רקיע (שם) ואל ללמנו שכל המקיים מלות חליצה כאלו הקביל פני שכינה, והכי תנא לה בספרי, ואיננו רכיו הני משום דלא נאמרו קמני אלא נקיעים שדומה לכסא הכבוד, הילוך מלת דומה לים ויס זומה לרקיע, דמלת לא דמי לרקיע כל קן אלם זומה לרומה, כמו מלת ציטול

הקציה למלוה זו (מנחות מג). שתכלת דומה לים. שנעשו צו נקיס לישראל (שם). ורקיע לבסא הכבוד. ומכא המכלת מזכיר הישג על כסא, ועוד נאה לישראל דמות כסא עליהם, שנאמר ותחת רגליו וגו' והיינו רקיע (שם) ואל ללמנו שכל המקיים מלות חליצה כאלו הקביל פני שכינה, והכי תנא לה בספרי, ואיננו רכיו הני משום דלא נאמרו קמני אלא נקיעים שדומה לכסא הכבוד, הילוך מלת דומה לים ויס זומה לרקיע, דמלת לא דמי לרקיע כל קן אלם זומה לרומה, כמו מלת ציטול

הקציה למלוה זו (מנחות מג). שתכלת דומה לים. שנעשו צו נקיס לישראל (שם). ורקיע לבסא הכבוד. ומכא המכלת מזכיר הישג על כסא, ועוד נאה לישראל דמות כסא עליהם, שנאמר ותחת רגליו וגו' והיינו רקיע (שם) ואל ללמנו שכל המקיים מלות חליצה כאלו הקביל פני שכינה, והכי תנא לה בספרי, ואיננו רכיו הני משום דלא נאמרו קמני אלא נקיעים שדומה לכסא הכבוד, הילוך מלת דומה לים ויס זומה לרקיע, דמלת לא דמי לרקיע כל קן אלם זומה לרומה, כמו מלת ציטול

הקציה למלוה זו (מנחות מג). שתכלת דומה לים. שנעשו צו נקיס לישראל (שם). ורקיע לבסא הכבוד. ומכא המכלת מזכיר הישג על כסא, ועוד נאה לישראל דמות כסא עליהם, שנאמר ותחת רגליו וגו' והיינו רקיע (שם) ואל ללמנו שכל המקיים מלות חליצה כאלו הקביל פני שכינה, והכי תנא לה בספרי, ואיננו רכיו הני משום דלא נאמרו קמני אלא נקיעים שדומה לכסא הכבוד, הילוך מלת דומה לים ויס זומה לרקיע, דמלת לא דמי לרקיע כל קן אלם זומה לרומה, כמו מלת ציטול

גזיון הש"ס

גב' מחוט. עיין רש"י במוטע פ' מולדות נו ט' כב ור"ל א"ח ס:

הנהרות הב"ח

(א) תור' ד"ה והתפלג וכו' ולא מפליג בסנדל עבודת כוכבים גופיה:

צעי רש"י

טרמוני'א [טרמוני'א]. אפרכסת.

שיטה מקובצת

(א) ורבא אמר אפי' בעפר שריפה נמי מותר:

רבינו גרשום

באפרכסת זו היא קופה מנוקבת ששל גבי הרחיים משקבלת כל החטים שמביאין לטחון. וכתיב תולה ארץ על בלימה כלומר דבר שזואא באין. שכולה עצמו כלומר ששוקת. תיל מישירי תשפוט בני אדם כלומר לענין תורה שהיא מישירי תשפוט צרכה שלא תגיסו דרעובת עליה. אלא לעפר עפרה כו' קרקע שרופה עיר הנדחת עליה יצא זה המחוסר תלישה כלומר שאינו חשוב עיר הנדחת: ורבא אמר מצות לא ליהנות ניתנו. תגיסו לא תימא דעפרה עפרה מכסין אלא מעפרה ממש מכסין אלא מעפרה ממש מכסין דמזוה אין חשוב תגוה. יתיב רבינא וקאמר לה להא שמעת'. כלומר הא שמעת: דרבא. לולב ושופר שיעורא בעינן כלומר לולב בעינן ר' טפחים ושופר כדי שיאחזרו ויראה טפח לכאן וטפח לכאן

מוסף רש"י

אם מחוט ועד שרוך נגד. סהכרית עמנו מן הגזל (סוטה ז). לחרות של תכלת. כנגד מחוט, רצועה של ספילין כנגד סרוך דהיינו רצועה (שם). בשלמה רצועה של ספילין. קיבוט סכר הוא לזלימה כדכתיב וכו' (שם). אלו ספילין שבראש. שסגור בהם רוב השם שייך וז"ל ממות לה: ועי' ד"ה קשר שהכוונה לתפילין של חקבי"ה. אלא חוט של תכלת מאי היא. מאי הגאה איכה (סוטה ז). מה נשפנה תכלת. שהוקיעו הכתוב לזלימה (שם) שימלו

הקציה למלוה זו (מנחות מג). שתכלת דומה לים. שנעשו צו נקיס לישראל (שם). ורקיע לבסא הכבוד. ומכא המכלת מזכיר הישג על כסא, ועוד נאה לישראל דמות כסא עליהם, שנאמר ותחת רגליו וגו' והיינו רקיע (שם) ואל ללמנו שכל המקיים מלות חליצה כאלו הקביל פני שכינה, והכי תנא לה בספרי, ואיננו רכיו הני משום דלא נאמרו קמני אלא נקיעים שדומה לכסא הכבוד, הילוך מלת דומה לים ויס זומה לרקיע, דמלת לא דמי לרקיע כל קן אלם זומה לרומה, כמו מלת ציטול

הקציה למלוה זו (מנחות מג). שתכלת דומה לים. שנעשו צו נקיס לישראל (שם). ורקיע לבסא הכבוד. ומכא המכלת מזכיר הישג על כסא, ועוד נאה לישראל דמות כסא עליהם, שנאמר ותחת רגליו וגו' והיינו רקיע (שם) ואל ללמנו שכל המקיים מלות חליצה כאלו הקביל פני שכינה, והכי תנא לה בספרי, ואיננו רכיו הני משום דלא נאמרו קמני אלא נקיעים שדומה לכסא הכבוד, הילוך מלת דומה לים ויס זומה לרקיע, דמלת לא דמי לרקיע כל קן אלם זומה לרומה, כמו מלת ציטול

הקציה למלוה זו (מנחות מג). שתכלת דומה לים. שנעשו צו נקיס לישראל (שם). ורקיע לבסא הכבוד. ומכא המכלת מזכיר הישג על כסא, ועוד נאה לישראל דמות כסא עליהם, שנאמר ותחת רגליו וגו' והיינו רקיע (שם) ואל ללמנו שכל המקיים מלות חליצה כאלו הקביל פני שכינה, והכי תנא לה בספרי, ואיננו רכיו הני משום דלא נאמרו קמני אלא נקיעים שדומה לכסא הכבוד, הילוך מלת דומה לים ויס זומה לרקיע, דמלת לא דמי לרקיע כל קן אלם זומה לרומה, כמו מלת ציטול